

Till Konstitutionsutskottet

Anmälan av statsråd

2026-01-22

Granskning av Statsminister Ulf Kristerssons ansvar och agerande med anledning av den nationella säkerhetsrådgivarens säkerhetsbrister och regeringens hantering av vissa frågor därefter

Landerholmaffären är en mycket allvarlig säkerhetspolitisk skandal för nuvarande regering, vilket lett till flera granskningar och anmälningar till konstitutionsutskottet.

Upprinnelsen är flera incidenter:

- I december 2024 avslöjar Dagens Nyheter att Henrik Landerholm handplockat personal till sitt kansli utan att ha säkerhetsprövat dem. DN rapporterar att det kan ha skett i strid med säkerhetsskyddslagen.
- Fem dagar senare avslöjas att Henrik Landerholm glömt sin telefon efter en middag på Ungerns ambassad några dagar före jul 2022. Den är kvar där hela natten och lämnas tillbaka först dagen därpå.
- Henrik Landerholm glömmar även kvar sin anteckningsbok på Sveriges Radio efter att han gjort lördagsintervjun i januari 2023.
- Efter DN:s avslöjanden går Henrik Landerholm själv ut på X och berättar att han glömde kvar ett sekretessbelagt dokument på kursgården Gällöfsta i samband med en konferens. Det visade sig senare vara flera dokument.

Affären har lett till att den tidigare nationella säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm åtalades för vårdslöshet med hemlig uppgift den 11 mars 2025. I de offentliga delarna i Säkerhetspolisens förundersökningsprotokoll står att "Skadan för Sveriges förhållande till främmande makt bedöms vara icke obetydlig" med anledning av de kvarglömda dokumenten. Det understryker allvarlighetsgraden i frågan.

Målet avgjordes i första instans hos Attunda Tingsrätt den 5 september 2025 där han frias från åtalet om vårdslöshet med hemlig uppgift. Domen överklagades till hovrätten och målet har till dags dato ännu inte behandlats.

När det stod klart att åtal väcktes mot regeringens tidigare nationella säkerhetsrådgivare beslutade konstitutionsutskottet att bordlägga utskottets granskningar i ärendet i avvaktan på rättsprocessen. Det är dock viktigt att i sammanhanget påminna om att konstitutionsutskottet inte granskar den tidigare nationella säkerhetsrådgivarens agerande – det är inte konstitutionsutskottets uppgift. Utskottets uppgift är att granska statsministerns och hans regerings agerande.

Det är inte givet att konstitutionsutskottet behöver bordlägga en granskning när en sådan situation uppstår – det är dock mer regel än undantag att så görs. Anledningen är att utskottet bör hålla avstånd till de rättsliga processerna för att undvika att påverka dem eller att komma i konflikt med dem. Det är en klok praxis.

Däremot innehåller Landerholmaffären flera delar som med god marginal ligger utanför den rättsprocess som pågår. Detta bör konstitutionsutskottet självklart granska för att kunna ansvarsutkräva statsministern och sittande regering. Tyvärr har en sådan granskning blockerats i konstitutionsutskottet av Tidöpartierna. De vill inte ens låta utskottet få en oberoende analys av konstitutionsutskottets kansli över vilka frågeställningar i granskningsanmälningarna som inte har bäring på rättsprocessen och därmed med kan granskas. Det är ett allvarligt agerande från Tidöpartierna och ter sig som ett sätt att förhindra en granskning av statsministerns agerande och ansvar under ett valår.

Denna anmälan tar därför sikte på de frågor som kan granskas av konstitutionsutskottet utan att beröra den rättsprocess för vilken den tidigare säkerhetsrådgivaren är föremål för och är baserad på det underlag som funnits som arbetsmaterial för konstitutionsutskottet under tidigare del av processen.

1. Vad var anledningen till att dokumentet om skadebedömningen inte hade diarieförts på 673 dagar? Och varför blev den att betrakta som allmän handling först när media bad om att få ta del av handlingen?
2. Utlämnandet av allmänna handlingar med bäring på den tidigare nationella säkerhetsrådgivaren - är det regeringens uppfattning att regeringen levt upp till de krav som ställs på skyndsam handläggning? Om inte – vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att leva upp till lagstiftningen? I sammanhanget förutsätter jag att riksdagsledamot Aida Birinshikus KU-anmälan (Dnr 582-2025/26) som berör samma ämne torde vara oproblematisk att granska under våren.
3. Har någon eller några säkerhetsincidenter kopplade till den nationella säkerhetsrådgivaren rapporterats enligt 1 kap. 22 § Regeringskansliets föreskrifter om säkerhet? Vad har i så fall rapporterats, när har det gjorts och av vem? Har rapporteringen föranlett några åtgärder? Har statsministern hållits informerad och i så fall vid vilka tillfällen?
4. Statsministerns statssekreterare anger att han löpande hållits informerad om händelserna. Statsministerns statssekreterare har i sin tur, enligt egen utsago, lämnat övergripande information till statsministern om händelserna efter att de utretts och samtal hållits med den nationella säkerhetsrådgivaren. Fick statsministern information efter var och en av de fyra händelserna och i så fall när, eller fick han samlad information och i så fall när och om vilka av dem? Föranledde informationen några åtgärder från statsministerns sida eller någon återkoppling till säkerhetsavdelningen? Fick statsministern något skriftligt underlag? Höll statsministern själv några samtal med Henrik Landerholm? Kontaktades andra berörda departement, exempelvis Försvarsdepartementet och/eller Justitiedepartementet? Vilken information fick dessa?

5. Finns det ytterligare någon eller några skadebedömningar som gjorts av incidenter kopplade till den tidigare nationella säkerhetsrådgivaren?
6. Vilken information har statsministern fått och när har han fått information om de skadebedömningar som finns?
7. Säkerhetsincidenter kan behöva rapporteras till andra myndigheter, exempelvis Säkerhetspolisen. Har regeringen följt de rutinerna och regelverken som finns?
8. Dagens Nyheter har rapporterat att statsminister Ulf Kristerssons presschef hjälpt Henrik Landerholm att skriva inläggen där han berättar om säkerhetsincidenten på Gällöfsta kursgård. Inläggen innehöll felaktigheter. Varför gjorde hon detta? I vilken mån brukar politiskt tillsatta pressekreterare assistera opolitiska tjänstemän på det här sättet? Vem gav i uppdrag till henne att hjälpa Henrik Landerholm med hans inlägg på sociala medier? Var statsministern medveten om att detta skedde? Vidtog statsministern några åtgärder med anledning av detta?

Dessa frågor torde vara oproblematiska för konstitutionsutskottet att granska och samtidigt visa hänsyn till pågående rättsprocess.

Ida Karkiainen, riksdagsledamot (S)

